

Interview

Opheffingsfeest/Reünie POPA 3 juni 1989

De opheffing van de POPA wordt op zaterdag 3 juni 1989 officieel bekrachtigd met een groots eindfeest. Zoveel mogelijk ex-studenten en ex-docenten worden daarvan op de hoogte gesteld. De laatste POPA-lichting is druk bezig met de voorbereidingen. Deze terugblik op ongeveer twintig jaar maatschappij-krities onderwijs is daarvan een onderdeel. Wat heeft de POPA nou betekend? Is de opheffing een verlies voor het onderwijs en misschien zelfs wel voor de linkse beweging? Hoe zien oud-studenten de huidige maatschappelijke ontwikkelingen?

Wij (behorend tot de laatste lichting) hebben vijf (ex-)POPA-mensen gevraagd naar hun ervaringen en naar hun mening over het feit dat in mei het doek definitief valt. We hebben met opzet mensen uit heel verschillende richtingen benaderd. Opvallend is dat iedereen meteen enthousiast reageert op ons verzoek mee te werken aan een ronde-tafel-gesprek.

Aan tafel bij Winnie thuis, tussen drie katten en een hond, zitten bijeen: **Roel Berghuis**, smelter bij Hoogovens, lid van het BLG-bestuur van de Industriebond FNV, lid CPN. Diploma behaald in 1987.

Huub Elzerman, directeur van de School voor Journalistiek in Utrecht. Afgestudeerd in 1978.

Carlo Pregers, werkzaam op het bureau Voorkeursgroepen bij de gemeente Amsterdam. Studeert dit jaar af.

Winnie Waalwijk, personeelsfunctionaris bij de ABN. Diploma in 1983.

Alfons van Wielingen, drugshulpverlener migrantenjongeren. In 1988 afgestudeerd.

Prakties nut en bewustzijn

Heeft de POPA aan hun verwachtingen voldaan?

Huub werkte tijdens zijn POPA-tijd als sociaal-ekonomies redakteur bij Trouw. De studierichting Arbeidsverhoudingen sloot prima aan bij zijn werk en hij had gehoord dat er op de POPA veel gelezen werd. Vooral de uitwisseling van ervaringen en daarop doorgaan met medestudenten uit geheel andere sectoren vond hij heel boeiend en leerzaam. Voor Winnie ging er een wereld open. De POPA liet zien hoe de dingen in elkaar zitten en besteedde aandacht aan de onderdrukking van vrouwen. Het praktische nut in je werk als personeelsfunctionaris vindt ze niet zo groot. "De idealen van de POPA zijn in de wereld waarin wij leven niet te bereiken. Je hebt vaardigheden nodig om binnen je organisatie aan te kunnen tonen dat bepaalde maatregelen noodzakelijk zijn."

Alfons sluit hierop aan. Hij merkte bijvoorbeeld dat ideologische verhalen de samenleving sterk beïnvloeden. Zo, dat

de massa die samenleving als vanzelfsprekend beschouwt, terwijl gelijktijdig hun belangen aangetast worden. Alfons vindt dat hij 'rijker' uit de POPA is gestapt. "De opleiding werkt aan de verruiming van je inzicht, je maatschappij-visie verdiept zich. Je leert verder beter je argumenten te onderbouwen en naar voren te brengen." Volgens hem levert de studie aan je werk eerder een indirecte dan een directe bijdrage.

Carlo ervaart een spanningsveld tussen de POPA-ideeën en zijn werk. In het begin moest hij konstant laveren tussen die opvattingen en de dagelijkse praktijk. Maar de POPA geeft er veel bewustzijn voor terug.

Unleke leerschool

Hebben ze dat spanningsveld allemaal zo ervaren?

Alfons meent dat de POPA onvoldoende rekening hield met de bestaande machtsverhoudingen. Het onderwijs ging erover, maar de eigen krachten werden overschat en de tegenkrachten onderschat. Volgens hem is dat één van de redenen waarom bestuur en directie konden toeslaan.

Huub verwijst naar het jongste boek van Umberto Eco, "De slinger van Foucault". Daarin beschrijft Eco het leven van een student. In de kelder wordt hij marxisties en aktiegericht onderwezen; hoger in het gebouw worden hem de traditionele waarden en vakken bijgebracht.

Een frappante schets van de POPA?

Huub: "Je kunt stellen dat dit de zwakte van de opleiding was. De ideologische kant werd inhoudelijk goed uitgedragen, maar de praktische kant van het personeelwerk werd er al vlot uitgefietst. Maar ja, daar viel goed mee te leven." Hij heeft geen ideologische druk ervaren en zo veel marxistische literatuur werd er ook weer niet behandeld. Huub kwam binnen als een sociaal-demokraat en studeerde zo ook weer af. Hij is na de opleiding actief binnen de vakbeweging geworden, werd bestuurslid van de NVJ en vertegenwoordigde de journalistenbond in de federatieraad van de FNV. Eén keer is hij gevallen over een uitspraak van een

Programma opheffingsfeest en reünie POPA

Plaats: Roothaanhuis, Rozengracht 133, Amsterdam.

Datum en tijd: Zaterdag 3 juni 1989, 13.00-02.00 uur.

Straatorkest. Opening door de nestor van de opleiding Theo van Vugt, gevolgd door een niet sombere terugblik van Hans Boot.

Inleidingen over:

- de internationale arbeid(st)ersstrijd door een gastdocent van het eerste uur, Francois Vercammen uit Brussel;
- de verworvenheden en strijd van de vrouwenbeweging door Maria van Veen, voorzitter van de Vrouwenbond FNV;
- de positie van migranten in Nederland en de strijd tegen het racisme door Sandew Hira.

Een tweede optreden van het straatorkest, met minstens een oud-student. Het VU-strijdliederenkor als smaakmaker voor de borrel en het nostalgische eten in de Jordaan. Talkshow. Optreden van de nijmeegse kabarettroep "de Gemeentereiniging", met een speciaal programma. Swingende Funk-jazzband. Wie dat dan nog niet gedaan heeft, kan dansen met de latijnsamerikaanse Masola-groep.

Programma en aanmeldingen: Pieter Vlamingsstraat 19-1, 1093 AB Amsterdam, telefoon 020-946586.

Van links naar rechts: Roel, Carlo, Winnie, Alfons, Huub - foto Lydia Meijerink

docent. Deze verwoordde de doelstelling van de POPA als het "neerknuppelen van de trawanten van de bourgeoisie".

Roel benadrukt het unieke van de POPA. Juist het treffen van doorgewinterde activisten, 'gestaalde kaders' uit verschillende politieke hoeken was een leerrijk avontuur. Zo kon je ervaringen uitwisselen. Vragen die je bezig hielden in je werk, werden dan ook meer door studenten dan door docenten beantwoord. Een onmisbare vorm van onderwijs voor mensen die elkaars steun in activiteiten in de vakbeweging en de politiek goed kunnen gebruiken.

Marktgericht onderwijs

Hoe verklaren ze de aanvallen op de POPA en de uiteindelijke opheffing?

Roel reageert direkt. De toestroom van vakbondsmensen was begin tachtiger jaren groot. Kritiese leden, mensen van de vloer en bestuurders. Totdat de Industriebond het genoeg vond. De POPA werd als te dogmaties van de hand gewezen. Ook de federatieraad van de FNV was snel daarna die mening toegeedaan.

Huub, fel: "Het is een schande dat in een verzuild land, waar iedere christelijke sekte een eigen kleuterschool heeft, geen socialistiese school voor hoger (beroeps)onderwijs kan zijn." Zijn groep op de POPA had een eigen visie over kollektieve aktie. En dat was het geluid van de POPA. Problemen van mensen zijn niet individueel van aard, maar spruiten voort uit hoe de maatschappij

is georganiseerd. Problemen kunnen dus alleen kollektief worden opgelost. Huub schaart zich nog steeds achter deze stelling: "Dit vormt de basis voor de linkse beweging."

Alfons geeft aan dat de POPA met haar linkse onderwijs en haar visie op vrouwen- en migrantenonderdrukking niet past in de herstrukturering van het onderwijs. Die herstrukturering heeft een politieke achtergrond, waar niet alleen de POPA - zegt Huub - maar het hele hoger beroeps onderwijs slachtoffer van is. Onderwijs voor specifieke groepen wordt steeds meer overgenomen door partikuliere instellingen met financiële steun van het bedrijfsleven. Dit soort onderwijs kan en wil zich geen maatschappij-kritiese inhoud veroorloven. Het opleidingsaanbod wordt gelijkgeschakeld met de vraag van de markt. Ruimte voor een POPA-achtig onderwijs kan weer ontstaan als het in de jaren negentig dringen wordt op de arbeidsmarkt. "En", zegt Roel, "dat is zeker in het belang van de vakbeweging, kritiese mensen zijn daar hard nodig." Een sterk en naar management-model geprofessionaliseerd sociaal beleid is het grootste gevaar voor de vakbeweging. En voor zo'n sociaal beleid pleit nu juist de vakbeweging.

Toch geen begrafenisstemming?

Toegegeven, de begrafenis van de POPA is nabij. Is er alleen maar reden tot somberheid?

Als één mens veren ze op en blijken verheugd te zijn over de recente strijdbaarheid van de vakbeweging. Dat geeft moed, waarschijnlijk niet aan de burger, maar wel aan de ronde-tafelridders. De mensen zien dat er genoeg te verdelen is en eisen hun deel op. Huub krijgt steun van Roel en Alfons als hij de loonstrijd - nog steeds - het kernstrijdpunt noemt van de arbeidersbeweging. Hij mist wel de koppeling tussen "het opkomen voor het direkte belang en de politieke strijd voor maatschappijverandering". Ook daar licht een taak voor de vakbeweging.

Winnie maakt een minder optimistische kanttekening "Werknemers en werknemers hebben steeds minder opleiding nodig voor een bepaald kunstje. Beheersen ze dat kunstje, dan wordt het vervolgens geautomatiseerd." Zij ziet hierin veel nadelige gevolgen met name voor de positie van vrouwen op de arbeidsmarkt.

Carlo wijst op de toenemende marginalisering van groepen vrouwen en migranten. Een groot gevaar is dat zij blijvend veroordeeld worden tot het arbeidsreserveleger. De vakbeweging ziet hij daar niet veel aan doen.

Roothaanhuls Amsterdam, 3 juni

Wat verwachten ze van het opheffingsfeest dat gelijk een reünie is?

"Ik verwacht een denderend feest en vooral ook interessante inleidingen", is de reactie van Roel. Een pilsje zal er ook wel ingaan. Veel mensen zullen er komen, zo'n opheffing kan ook een nieuwe impuls zijn. Iedereen is benieuwd wie ze zullen aantreffen. Hopelijk velen.

Hoewel Huub nog twee keer per jaar contact heeft met mensen uit zijn POPA-groep, kijkt ook hij uit naar de 'grote dag' van 3 juni. Het 'eetgroepje' van Winnie zal er beslist zijn. Voor Alfons is de POPA nog maar kort geleden. Hij mist de stimulans van de opleiding. "Het is vooral jammer dat voor nieuwe mensen de POPA nu definitief gesloten is."

*Lydia Meijerink
(medewerkster LSOBA)
Harold Naayer
(jongerensecretaris Bouw- en Houtbond FNV)*